

ABONAMENTUL.

Pentru monarhie:

Pe an 18 cor. 1/2 an
9 cor. 1/4 4.50 fil.

□ □

Pentru străinătate:

Pe un an 24 coroane
1/2 an 12 cor. 1/4 an
6 coroane.

Unirea

INSERTIUNI.

Un șir garmond:

odată 14 fil., a doua
oară 12 fil., a treia
oară 10 fil.

□ □

Tot ce privește foaia
să se adreseze la: Re-
dacțiunea și admini-
strațiunea „Unirea”
în Blaj.

Foaie bisericească-politică. — Apare: Marța, Joia și Sâmbăta.

Articolul dlui Dr. I. Maniu.

Dr. Iuliu Maniu, distinsul luptător național, a publicat în organul „Pester Lloyd” un prim-articol de cea mai mare însemnătate, sub titlul „Cauzele eșuării tratativilor dintre contele Ștefan Tisza și Românii”. Articolul, care a stârnit o adevărată furtună în presa străină, prezintă în adevărată lumină, punctul de vedere românesc în legătură cu tratativele inițiate de contele Tisza.

I-l dăm în întregime.

Mă simt îndemnat a constata înainte de toate că schimbul de idei, între ministrul-președinte contele Ștefan Tisza și delegații partidului național român, în mod greșit a fost botezat ca tratative de pace maghiaro-română, ca o încercare a unui „pact maghiaro-român”.

Încercarea de a împăca de pe o zi pe alta popoare, cari veacuri se află în aprig contrast social, economic și cultural și în luptă politică, aplanarea celor două concepțiuni politice diametral opuse, așa zicând două lumi, printr'un fel de pact stupefiant și atârănător dela vre-o hotărâre momentană a conducătorilor, nu putea să apară în cadrele posibilității decât numai unui suflet naiv, dar la nici un caz nu putea să agite ambiția bărbatului politic, care urmărește posibilitățile practice.

Punctul de plecare și scopul final al acestui schimb de idei a fost un gând mult mai apropiat și acela n'a putut fi altul, decât creierea unor raporturi normale între poporul român și viața de stat în Ungaria, încercarea de a face posibilă conlucrarea politică a poporului maghiar și celui român.

Vieța de stat nu este altceva decât activitatea felurită și ramificată, totuși armonice împreună a puterilor și factorilor, cari o compun. Unde nu există o concepțiune armonică cu privire la înțelegerea scopului comun, la alegerea căilor și mijloacelor potrivite și la judecarea temeiurilor fundamentale de existență a vieții de stat sănătoasă și de raporturi normale între puterile și factorii, cari compun statul.

Cu privire la scopul final al vieții de stat și la chipul cum au să fie îndeplinite îndatoririle statului, între politica de stat a Ungariei și între popoarele sale nema-

ghiare, mai ales poporul român, care trebuie considerat în prima linie atât pentru însemnătatea sa numerică cât și în urma conștiinței sale naționale mult întărite, în cursul timpurilor s'a format o deosebire de păreri atât de esențială și între concepțiunile acestea s'a făcut o prăpastie atât de adâncă, încât conlucrarea armonică și în urmărire o viață de stat normală este exclusă.

Nu poți judeca ținuta politică a unui popor, fără să-i cunoști starea sa sufletească și dezvoltarea istorică a cugetării sale politice. Rezultatul dezvoltării sale istorice și a situațiunii politice și sociale a poporului român este faptul netăgăduit și exprimat consecvent în toate manifestațiunile politice, că față de forma de stat chipu constituțională, inaugurată în anul 1867, care a început cu introducerea dualismului, s'a continuat cu sistarea autonomiei Ardealului și s'a desăvârșit prin afișarea principiului „națiunii maghiare politice unitare și indivizibile”, poporul român a rămas totdeauna pe punctul de vedere al celei mai hotărâte negațiuni, exprimată când mai energic, când în expresiuni mai blânde. În această nouă formațiune de stat, creiată fără să-l fi întrebat, fără să-l fi ascultat, fără conlucrarea sa, poporul român a văzut nimicirea pozițiunii sale, ce a avut deja în viața de stat, înfrângerea existenței sale naționale asigurată deja în autonomia Transilvaniei și în legislațiunea acesteia. Între asemenea împrejurări firește, această nouă stare de lucruri, care încet, dar consecvent a trecut dela unificarea politică la unificarea de rasă direct ofensivă, nu numai n'a aflat nici o rezonanță în sufletele Românilor, ci dimpotrivă a întâmpinat la dânsii cea mai mare neîncredere și supremă antipatie. Astfel a devenit, că în forma actuală de stat și în acea pătură socială a rasei maghiare, care susține această alcătuire, poporul român nu vede numai pe contrarul său, ci chiar pe dușmanul său și sufletește nu s'a putut contopi cu nici una din instițiunile acestei forme de stat. Nici bucuriile lui și nici nădejile lui, nici tradițiunile lui și nici ambițiunile lui nu-și află locul în această alcătuire de stat și în cel mai adevărat înțeles al cuvântului el se simte străin în patria sa. Neglijarea culturii sale și starea sa socială înapoiată, ca o urmărire firească a acelei neglijări, stagnarea sa economică, precum și înlăturarea sa dela viața de stat a produs la Români cea mai completă indiferență față de tot, ce aparține vieții de stat. Noi trăim în afară de viața statului și noi ne-am obișnuit cu viața afară de stat

cu atât mai mult, căci noi am simțit și simțim numai poverile lui.

De altă parte puterea de stat și acele clase sociale și factori politici, cari au pus mâna pe puterea statului, identificându-se cu însuși poporul maghiar și cultivând fără nici o rezervă reminiscențele patruzecișioptiste, năzuințele de progres ale Românilor, din gelozie personală ori socială, le-au socotit ca îndreptate contra statului și au tractat pe Români simplu ca pe trădătorii de patrie și ca pe un element primejdios statului. Ei au fost priviți ca stând înafară de legi și dispozițiunile legii de naționalități, o lege fundamentală din capul locului n'a fost executate, s'au aplicat toate energiile pentru stângerea validității noastre și orice greșală a guvernului, să fi fost îndreptată chiar și împotriva adevăratelor interese ale poporului maghiar a devenit faptă patriotică dacă s'a învederat, că are cât de cât vre-un ascuțis în contra Românilor ori servea scopului unificării de rasă.

Între asemenea împrejurări, bine înțeles, nu putea fi vorba de o viață de stat normală și despre raporturi normale între factorii lui de putere. Nu mai puțin este clar, că luptele politice între asemenea circumstanțe au produs frecări, cari aduc în contrarietate puterile chemate spre conlucrare, clatină instituțiunile cari au lipsă de consolidare și simțul siguranței îl prefac într'o stare sufletească nervoasă, neliniștită și ipersensibilă, care nici de cum nu poate favoriza acțiunea civilizatorică a puterilor.

Activitatea critică și controlătoare răsarită de sine din deosebirile părerilor politice și din neîncredere și înfăptuirea practică a modalităților pentru validitatea politică, bine înțeles, nu se poate produce printr'o stare idilică de pace și nici nu se poate percepe ca rezultatul unui acord creat printr'un moment. Toate acestea nu se pot ajunge decât prin luptă conștientă. Toate acestea însă nu sunt posibile decât într'o viață normală de stat și între împrejurări politice normale, când statul nu se arată ca străin, ca contrar față de cetățenii săi proprii. Armonia sufletească și comunitatea de interese cu viața de stat, încrederea în instituțiunile legale pe deoparte, recunoașterea intereselor de viață și a condițiunilor de prosperare a popoarelor alcătuitoare de stat, validitatea acelor în viața de stat și creierea posibilității dezvoltării nelimitate a însușirilor lor pe de altă parte produc cu timpul viața de stat normală și armonică. Creierea eventuală a

astorfel de stări normale — cu rezerva activității libere politice în alte direcțiuni — a format scopul final al acelor consultațiuni, pe cari le-a avut contele Ștefan Tisza cu delegații partidului național român și eu cred, că contele Ștefan Tisza a săvârșit o faptă apreciabilă, când dânsul nu numai a inițiat aceste consultațiuni, ci le-a continuat cu zădărnici și pricepere de cauză și că partidul național român și-a făcut numai datoria, când nu numai a consimțit să intre în aceste consultațiuni, ci din partea sa a făcut totul — durere fără rezultat — spre a le duce la bun sfârșit.

Scopul pus acestor consultațiuni motivează totodată și faptul, pentru-ce partidul național român care urmează în politică o direcție democratică a intrat în pertractări, la inițiativa acestuia, cu șeful unui guvern, ce stă în serviciul unei direcțiuni conservative. La începutul schimbului de păreri situațiunea politică era, că proiectul reformei electorale a guvernului fusese trecut deja prin comisia camerei deputaților și contele Ștefan Tisza, deși ca un ministru prezident dar conducătorul atotputernic al partidului guvernamental declarase, că el nu poate accepta vre-o modificare meritorică a acestui proiect. În urmarea acestei declarațiuni, ca și din alte motive, tratativele atunci au eșuat, iar când mai târziu contele Ștefan Tisza, acum ca ministru președinte, a reluat firul, proiectul devenise lege sancționată și astfel noi am fost puși în fața unui fapt implinit. Dar și încă privește opoziția noi ne aflăm în fața unui fapt accompli, căci opoziția în vădita ei miopie politică și preocupatiune, deși se afla într-o situațiune desperată, totuși denegase ori ce comunitate politică cu noi și își stabilise deja programul propriu al dreptului electoral, care în privința numerică promitea, ce e drept un număr mai mare

de alegători, dar în structura sa — abstracție făcând dela votarea secretă — și în tendența sa față de noi era tot atât de puțin democratic, ca și proiectul guvernului. Între asemenea împrejurări, când ni se aruncă acuza că noi am tradat democrația, nu ar fi greu să dovedim, că cauza democrației tocmai din partea acelor a fost tradată, cari s'au angajat faptic la creierea unei asemenea reforme electorale. Deocamdată cauza democrației era pierdută, ea nu mai trăia decât în fraze amăgitoare și pe lângă cea mai mare bunăvoință nou nu puteam schimba întru nimic această disolată situațiune. Noi nu puteam decât să accentuăm din nou neschimbatele noastre convingeri politice democratice, să susținem în această privință, hotărît și nelimitat, libertatea acțiunii noastre politice și încă una — luerul cel mai important — să folosim momentul, care părea potrivit spre a înlătura din calea dezvoltării democratice a țării piedeca cea mare chestia naționalităților nerezolvată.

(Sfârșitul în nrul viitor).

Revizor școlar. „Foaia Școlastică“ din Blaj, revista reuniunii învățătorilor români gr. cat. din Arhidieceză, în Nrul său din 15 Martie a. c. publică un articol de fond cu titlul: „Cerem revizor școlar“. Acest articol, ocupându-se cu noua lege electorală — XIV—1913, § 5, constată: că fiecare băiat absolvent al cl. VI elementară, amăsurat articolului de lege XLVI—1908 § 7 și art. de lege XXXVII—1913, are să facă examenul clasei VI, în prezența unui comisar special, autorizat pentru examenele finale, și esmis de ministrul de culte și instrucțiunea publică.

Acest examen de încheiere se va ține în zilele statorite, de comisarul esmis, independent de examenele finale a celorlalte

clase. Aceia, cari vor trece cu succes examenul vor obține un certificat — testimoniu final — subscris și de comisarul ministerial.

Această lege interesează mai de aproape nu numai pe băieții, cari fac la sfârșitul acestui an examen și își câștigă prin aceasta la timpul său dreptul de alegător, ci e de interes și pentru autoritățile superioare bisericesti, ca susținători ai școlilor noastre, fiindcă absolvenții clasei a VI. primară vor trebui să facă acest examen începând încă la sfârșitul acestui an școlar. Ministrul de culte, ca examenele să se poată începe deja în luna April, a adresat tuturor inspectorilor regești un ordin-circular, cerând ca cel mult până în 25 l. c. să-i administreze toate datele relative la numărul școlariilor din clasa a VI-a elementară de pe întreg tereniul inspectoratului său, precum și modalitățile și expediențele, ce ar trebui urmate pentru acele comune, în cari sunt mai puțin de 8 elevi în cl. a VI. elem., apoi arondarea circumscripțiilor pentru comisarii școlari, cari să prezideze examenele și în sfârșit să recomande înaltului minister de culte persoane potrivite, pentru a fi încredințate să ia parte la examene.

Dintre îndrumările ministrului sunt de remarcat următoarele: Dacă într'un sat nu sunt pe clasa VI-a cel puțin 8 elevi, atunci se pot asocia absolvenții cl. VI-a din mai multe (2—3) comune învecinate și încă așa ca școlarii absolvenți în școala de stat să facă examenul în școala de stat, iar cei cari au terminat la școli confesionale să facă examen la o școală confesională, la nici o întâmplare însă nu se va admite, ca școlarii aparținători unei confesiuni să facă examenul în școala altei confesiuni.

„Foaia Școlastică“ zică, că dacă ministrul se îngrijește atât de mult de

FOIȚA.

Patimile și moartea Domnului nostru Isus Hristos.

— După relațiunea celor patru evangeliști. —
De: Sfântul Alfonso de Liguori.

(Continuare).

VII. Isus înaintea arhiepiscopilor. Judecata.

Iară ei prinzindu-l pe Isus l-au dus la Caiafa arhiepiscopul, unde erau cărturarii și bătrânii adunați. Mt. 26. 57. Cu câteva zile mai înainte l-au primit în Ierusalim cu cântece și pompă mare. Acuma? Ca pe un tâlhar îl duc legat pe ulițele cetății.

Il duc în puterea nopții, sub lumina lămpilor și a tortelor făcând o gălăgie nemai pomenită; oamenii nu pot crede altceva, decât că au pus mâna pe vre-un hoț vestit pe care-l duc la răcoare.

Alargă la ferești și plini de curiozitate întrebă: Pe cine ați prins? Pe Isus Nazarineanul; s'a adevărit de profet mincinos, de agitator și de un înșelător astfel s'a făcut vrednic de moarte.

Ce ură și dispreț a cuprins inima acestor oameni; s'a adevărit, că bărbatul cărnă în Dumineca trecută i-au făcut o

primire atât de impozantă nu-i Mesia, deci la porunca celor puternici l-au legat în cătușe ca pe un înșelător. Administrația de mai înainte deodată s'a schimbat în ură și au regretat și s'au rușinat, că au fost în stare să creadă despre un înșelător ordinar, că ar fi Mesia.

L-au adus pe Isus aproape cu triumf înaintea lui Caiafa. Caiafa toată noaptea nu a închis ochii, asteptând să-l aducă pe Hristos. Isus acuma era înaintea lui, singur, părăsit de ai săi și văzându-l s'a umplut de o bucurie drăcească.

Suflete al meu, privește-l pe Mântuitorul tău. Încătușat ca un făcător de rele, stă înaintea arhiepiscopului fudul, cu privirea plecată, blând și plin de umilință. În mijlocul rușinei și a batjocurilor dumnezeiești lui față și-a păstrat încă drăgălășia naturală și sănănatatea ei.

Ce să fac Isuse al meu? Doară nu ești încunjurat de cete îngerești, cari să te laude, ci de o haită de oameni, cari nu știu decât să-și bată joc de tine. Până în ceasul de față de multeori, foarte de multeori te-am legat cu păcatele mele și cu fărâdelegile mele te-am batjocorit; să-te batjocoresc și acuma împreună cu aceștia? Nu! Mai bine mor, dar nu vreau să mă amestec între ei. Nu! Până când voiu trăi, vreau să-te iubesc și cinstesc așa precum meriți; și-ți promit, că nu voiu mai iubi pe nime afară de tine. Tu să fi singurul obiect al iubirii

mele, singurul meu bun, fi totul meu. Tu Dumnezeu meu și totul meu!

Ca să aștepte prilej să-l judece arhiepiscopul nemernic îl întrebă pe Isus despre învățării și despre învățătura lui. Hristos răspunde cu toată blândețea: „Eu de față am grăit lumii — arătându-i pe cei dimprejurul lui zice: „Iată aceștia știu celeace am grăit lor“, (70, 18—21). Să provoacă la dușmanii săi ca la martori.

Pentru un răspuns blând și corect ca acesta și-a primit răsplata. Un servitor uitat de sine, sare înaintea lui, și — ca și când Isus ar fi gunoierul omenimii — cu o lovitură puternică îl palmuiește peste obraz zicând: Așa cutezi să-i răspunzi arhiepiscopului? „Și acestea zicând el unul din slugile, care sta înainte a lovit peste obraz pe Isus zicând: așa răspunzi arhiepiscopului?“ (Io. 18, 22)

Dumnezeule! Cum poate fi cineva atât de însălbătăcit la auzul unui răspuns atât de blând și cuvințios? Și arhiepiscopul nemernic vede fapta aceasta și nu-l admoniază pentru brutăritatea lui, tace și prin tăcerea lui aprobă procedura servitorului.

Dar nu tace Isus. N'a voit să se lege de el nici umbra unei bănuiele, că s'ar purta necuvințios față de arhiepiscopul. „De am grăit rău mărturisesc de rău, iară de am grăit bine ce mă bați?“ (Io. 18, 23).

Iubite Isuse, le suferi toate acestea, numai ca să faci destul pentru fărâdelegile mele și ca să-mi speli păcatul prin care am

această chestie și pe tot dreptul, căci dela absolvarea cu succes a cl. a VI-a elementare atâră unul dintre cele mai elementare drepturi cetățenești: *dreptul de alegător*, cu atât mai vărtos au datorință să se îngrijească și superioritățile noastre, ca susținători de școli. Suntem de acord.

Presă noastră și catolicismul.

De un preot dela sate.

Noi, Românii din statul ungar, suntem împărțiți în două confesiuni: uniți și neuniți. În alte timpuri despărțirea pe teren confesional a adus cu sine dureroasa despărțire și pe alte terene ale vieții publice. Aducă-și numai aminte ori-cine de inverșunatele lupte fratricide ale veacului al 18-lea, cărora abia marile evenimente ale anului 1848 cu adunarea de pe câmpul libertății le-a pus capăt pentru totdeauna!

De atunci stările s'au schimbat în spre bine. De atunci încoace despărțirea nu ne-a putut împiedeca să ne unim pe alte terene, nu ne-a putut împiedeca să înființăm un singur partid național, o singură Asociațiune culturală, iar pe teren social și economic s'a înjghebat o organizare atât de unitară, atât de mult scutită de prejudecii confesionale, încât cu drept cuvânt trebuie să pună în uimire pe ori cine. Unitul cu neunitul mănă la aceeaș masă, iea parte la aceleaș adunări politice și culturale, frunțași uniți și neuniți, brâne negre și vinete fără deosebire toți ne știm și ne simțim angajați la marea luptă pentru înaintarea neamului românesc.

Și a fost bine că s'a ajuns la acest rezultat minunat. Altcum s'ar fi continuat numai și pe mai departe dureroasa luptă între frați fără alt rezultat decât doar slei-

rea tuturor puterilor și în sfârșit dezastrul.. Nici odată noi Românii uniți nu ne vom mai întoarce la neunire. Nimic, nimic, nici cele mai puternice vijelii, nu vor putea să clătească credința noastră sfântă, că biserica catolică e singura adevărată și singura mântuitoare. Această credință o mărturisim în totdeauna, pentru această credință luptăm, pentru această credință trăim, pentru această credință murim! Când lupta contra credinței noastre se poartă cu mijloace cinste, atunci ne apărăm cum știm și cum ne ajută bunul Dumnezeu, — și biruim, pentru că Dumnezeu e cu noi și cu sfânta noastră cauză. Ce să zicem însă când contra credinței noastre se îndreaptă atacuri necinstitute? Oare nu va trebui atunci să tragem toate consecvențele? Va trebui, desigur, pentru că numai așa ne vom putea apăra cu succes sfânta noastră lege. Când vom ajunge aici însă nu va fi bine, pentru că atunci în mod fatal vor reîncepe luptele între frați și în mod fatal va urma despărțirea în două a neamului nostru pe toate terenele vieții publice.

Aceasta e convingerea noastră și credem, că — din punctul lor de vedere — și a fraților neuniți. Dacă bunăoară partidul național, ori „Astra“ ar combate legea unită ori neunită, urmarea naturală ar fi ca toți uniții ori neuniții să părăsească partidul național sau „Astra“, pentru că în sinul acestora nu se pot admite lupte religioase. Și tot așa stăm și cu presa noastră națională ori cu organizația economică.

Discuții religioase se admit în publicațiile cu caracter pronunțat confesional. Iar publicațiile cari stau curat în serviciul neamului, după cum știm și ne aducem aminte și-au luat în program tocmai neamestecul desăvârșit în chestiile de natură religioasă. Așa publicațiile naționale nu pot să scrie

nimic ce ar combate religia catolică sau neunită, nimic ce ar vătămă simțemintele religioase ale vre-unui cititor al său — și nu pot nici să părăsească vreuna din ele în defavorul celeialalte.

Iată de ce am protestat cu toată tăria contra indemnărilor de trecere la neunire al unor ziare naționale de acum un an-doi, și ne doare sufletul de câte ori citim și acum în cutare foaie națională chiar și cel mai mic atac în contra bisericii catolice! De cât-va timp încoace, — cu bucurie trebuie să constatăm — s'au făcut unele îmbunătățiri în această privință, așa ziarele naționale au și ajuns la o etapă oarecare în privința aceasta.

Ce caută dar corespondența din Paris, intitulată „Chestia învățământului primar în Franța“ în coloanele „Gazetei Transilvaniei“ dela Brașov? Ori doar crede redacția numitului ziar, că cele-ce se cuprind în această corespondență nu sunt o adâncă vătămare a convingerilor religioase sfinte a tuturor Românilor uniți adevărați?

Iată ce lucruri „edificatoare“ se cuprind în această corespondență.

Vorbind despre lupta statului contra școlilor catolice din Franța zice din cuvânt în cuvânt:

„Biserica catolică reclamă azi pentru scopuri politice libertatea învățământului în baza unui principiu pe care l'a ignorat totdeauna dealungul veacurilor și l'a înfrunat prin forță și brutalitate. Oare Ion Huss și Etienne Dolet n'au fost arși pe rug nesocotindu-se libertatea de conștiință? Dar Luter și Galileu n'au fost și ei victimele obscurantismului și intoleranței catolice? Fără a ne întoarce atâtea sute de ani înapoi, fără a aminti istoria neagră a inchiziției, nu ne desparte decât 5 ani, când, în secolul nostru de progres și de înaltă cultură, în ziua de

vătămat maiestatea ta dumnezească. Iartă-mă pentru suferirea acestor batjocuri, te rog iartă-mă!

„Iară arhireul și bătrânii și tot sfatul căutau mărturii mincinoase asupra lui Isus ca să-l omoare pe el“. (Mt. 26, 59). Ne aflând o cauză pentru care să-l poată judeca, arhireul să întoarce din nou spre Isus în nădejdea, că din vorbele lui să afle motiv spre al declara de vinovat: „Juru-te pe Dumnezeu cel viu ca să spui nouă de ești tu Hristos fiul lui Dumnezeu?“ (Mt. 26, 63).

L-a constrâns pe Isus în numele lui Dumnezeu, astfel s'a văzut silit să răspundă: „Tu ai zis. Însă zic vouă de acum ve-ți vadea pe fiul omeneșc șezând deadreapta puterii și venind pe norii ceriului. (Mt. 26, 64).

Da eu sunt; va veni timpul când ve-ți convinge despre asta, numai cât atunci nu voi sta atât de umilit înaintea voastră ca acuma, ci mă voi arăta pe tronul măririi așezat pe norii ceriului ca judecătorul oamenilor.

Arhireul la auzul acestora — în loc să se prostearnă cu fața la pământ și să-l adoare ca pe Dumnezeu și Judecătorul său — își rupse vestmintele: „Atunci arhireul și-a rupt vestmintele sale zicând că grăiește hulă. Ce ne mai trebuiesc mai multe mărturii? Iată acuma ați auzit hula lui. Ce vă pare vouă?“ La ce toți cu o gură răspund: „vinovat este morții“. (Mt. 26, 65).

Scumpul meu Isuse; Judecata aceasta

a fost adus-o părintele ceresc asupra ta când te-ai oferit să-te jertfești pentru păcatele noastre! Fiule — sună sentința — dacă vrei să faci destul pentru păcatele oamenilor e natural, că în cazul acela ești vrednic de moarte și trebuie să și mori.

„Atunci au scuipat în obrazul lui și l-au palmuit peste față, iară alții l-au bătut zicând: procește nouă Hristoase cine este cela ce te-a lovit?“ (Mt. 26, 67—68. De aici încolo și-au dat toată silința să-și bată joc de Isus; doară era judecat la moarte ca un făcător de rele și cu un atare aveau dreptul să facă după placul lor. Scuipatu-l-au, bătutu-l-au cu pumnii, palmuitu-l-au și precum ne spune sfântul Marcu „Și au început unii al scuipa pe el și ai acoperi fața lui“ Ca pe un profet mincinos l-au batjocorit și bătându-l îi strigau: Dacă ești profet spune cine te-a lovit?

Sfântul Ieronim ne spune, că numai la ziua judecării vom putea cunoaște toate batjocurile câte le-a suferit Isus în noaptea aceasta.

Nu ai avut așadară, Isuse, în noaptea aceasta nici un strop de odihnă; ai fost expus batjocurei unor oameni uitați de sine.

Mai puteți fi mândri oamenilor văzând pe un Dumnezeu atât de umilit? Il puteți privi pe Isus, care suferă pentru voi fără să nu-l și iubiți?

Dumnezeule! Ce poate simți un suflet credincios citind din evanghelii chinurile și

bătaia de joc ce a suferit-o Hristos pentru noi? Și văzând atâtea iubire cum poate trăi fără să-l iubească? Văzând flăcările dragostei acesteia inima lui nu trebuie să se înflăcăreze și ea față de Dumnezeu cel bun și vrednic de iubire?

Chinurile lui Isus le-a mărit și căderea lui Petru, care cu jurământ a întărit de trei ori că nu-l cunoaște.

Vino, suflete al meu, să-l cercetăm pe Isus în prinsoare, să-l mângăiem pe Mântuitorul acesta batjocorit și hulit, să-i mulțămim pentru dragostea lui, să ne exprimăm părerea de rău pentru păcatele noastre, că a fost vreme, când și noi îl batjocoream și ne lăpădam de el. Spune-i că ai vrea să mori de durere când îți aduci aminte de ofența adusă unei inimi atât de iubitoare. Spune-i, că acuma cu adevărat îl iubești și că datorința ta cea mai ferbinte este ca să poți suferi și muri pentru El.

Isuse al meu! Uită supărările celea multe pe cari ți-le-am cauzat, aruncă-ți asupra mea privirea plină de dragoste precum l-ai privit și pe Petru, căruia o vieată întreagă nu i-a încetat curgerea lacrimilor.

Fiule alui Dumnezeu, în iubire nemărginită chiar și acuma suferi pentru ceice te urăsc pe tine și cari te vătămă! Tu ești bucuria și mărirea Raiului; și i-ai învrednit pe oameni de mare cinste chiar și numai când le-ai fi permis să-ți sărute picioarele! Ce te-a înduplecat să te expui bat-

6 Octombrie 1909 se împrăștiă în întreagă Europa stupefiată, vestea sinistră că Francisc Ferrer, fusese împușcat în temnița dela Montjuic.

Așadar o simplă reeditare a vechilor atacuri aduse contra bisericii. Nu vreau să arăt în acest loc netemeinicia acestor învechite argumente contra bisericii catolice, nici nu e aceasta scopul articolului de față. Dar spună ori-cine: putem permite ca astfel de lucruri să se cuprindă în coloanele unui ziar național?

Altcum întreagă procedura „Gazetei“ e de neînțeles. Dă loc în coloanele sale unui articol care cu un zel vrednic de o cauză mai bună iea apărarea învățământului laic față de cel religios, Gazeta, care în același timp luptă pentru susținerea școlilor noastre confesionale. Nu e aceasta oare o șfidare a sentimentelor religioase — nu numai a uniților — ci a tuturor Românilor adevărați? Și nu e oare — o dovadă de puțină consecvență, ori chiar o mare lipsă de orientare?

Aș putea să mai citez și alte pasagii din articolul amintit, dar n'o fac poate să-l citească ori-cine în Nr. 41. Vreau numai să constat un lucru. Dacă ziarele noastre naționale nu vor înceta cu publicarea acestor fel de articli, atunci noi, uniții să luăm poziție contra lor.

Ne place să accentuăm mult, că la noi la Români clericalismul n'a prins și nu poate prinde rădăcină. Nu. Noi preoții cu bucurie lucrăm alături cu laicii pentru-că credem, că sunt toți creștini adevărați, și nu avem așadar motiv să ne separăm de ei în activitatea noastră publică (atacuri în contra religiei — necondiționat ne vor face înse să ne tragem pe seamă!) dar așteptăm mai multă consecvență în redactarea foilor și o mai largă orientare. (i.)

De pe valea Hașdații.

Evenimentele, ce s'au desfășurat în timpul din urmă și cari agită azi parlamentul țării, au întărit sufletește pe conducătorii satelor noastre, le-au dat indemnuri noi spre o muncă mai intensă pentru binele poporului nostru. Hula și batjocurile percuțiilor dela fițuicile jidovite au trezit în sufletele deprimare de șicanările „rassei suverane“ revoltă și a întărit totodată dorințele vechi de a îndrepta relele datorite indiferentismului conducătorilor de ieri. În special preoțimea se arată la culmea chemării sale.

jocurei poporului acestuia? Și de ce te-ai pus la țintă tuturor mârșeveniilor omenești?

Spune-mi, scumpul meu Mântuitorule, ce să fac ca să-ți rehabilitez gloria de care au vrut să-te despoaie ce-i fărădelege? Îți aud răspunsul: Sufere batjocura pentru iubirea mea, precum am suferit și eu pentru tine.

O voi face Isuse — o voi face! Te-am desprețuit pentru mine, vreau să mă desprețuiască și pe mine pentru numele tău, așa precum Tu voiești.

(Va urma).

I. Belu.

Programul conferințelor populare publicat într'un număr trecut al „Unirii“ de P. O. Ioan Bucur prezidentul despărțământului Indol e dovada cea mai invederată, că preoțimea de pe Valea Hașdații conștie de însemnătatea clipelor ce trec, pentru unii nebăgate în seamă, și-a întetit munca pentru regenerarea poporului încredințat conducerii lor. Iar însuflețirea cu care a răspuns poporul la inaugurarea acestor prelegeri în 9 Martie în frunțașă comună Micuș e presemnul biruințelor noastre de mâne.

Amăsurat programului publicat prezidentul O. D. I. Bucur într'un cald și avântat cuvânt de deschidere a vorbit despre însemnătatea luminei răspândită prin rostul slovelor măiestre din partea Asociațiunii. Părintele I. Racovițian atinge chestiunea cea mai importantă dela ordinea zilei: chestiunea alcoolismului. Arată cu date pozitive relele economice, stricăciunile asupra sănătății și perderile morale, datorite abuzului de beuturi alcoolice. Iar părintele G. Giurgiu vorbește despre insectele vătătoare economiei, stăruiind mai ales asupra rolului cel au paserile în stărpirea acestor insecte.

Ne-am despărțit dela aceste conferințe adevărat instructive adânc impresionati și cu nădejdea în suflete, că într'un număr viitor vom vedea în coloanele „Transilvaniei“ un raport mai favorabil despre starea culturală a despărțământului în frunțașă căruia stă O. D. I. Bucur, decât cel de astă vară.

Am relevat acest început de muncă desinteresată pentru cei mai mici, la apariția neînsemnat ca un indemn pentru cei șovăitori și ca un îndreptar pentru desorientați. „Cei ce au urechi de auzit să audă“.

P. F.

O scrisoare deschisă.

Cătră învățătorii români pensionați până la 1913.

Primim următoarele: Toată lumea țipă și să vaietă în urma greutăților traiului de azi. Chiar și cocișii, pandurii, servitorii oficiilor publice, apoi Pedelii școlilor de toate categoriile, pe întrecute cer pentru ușurarea traiului, să li-se mărească lefurile și să li-se urce pensiunile; și nu fără succes, căci iată vedem cum învățătorilor în activitate — după merit — li s'a ameliorat situația, dăpoi încă celorlalți funcționari și până chiar și văduvelor de panduri din 1 Ianuarie 1913, li s'a urcat pensiunea.

Așa de ex. văduva A. M. din Făgăraș, al cărei bărbat a fost pandur 10—12 ani și capătă 12 cor. pensie lunară, azi capătă 20 cor. lunar, pe când văduva de învățător tot din Făgăraș, M. R. al cărei bărbat a servit aproape 40 de ani, dar s'a pensionat înainte de 1907, și a răposat în 1910. Zic sârmana văduvă capătă azi pensie lunară numai 24 cor.!!! Voi aminti încă un caz: Colegul nostru din Felmer, Ioan Șolca, după aproape 40 de ani de serviciu, — bine înțeles, pensionat cu deamusai... înainte de 1907 — are pensie anuală 240 cor.!! pe când învățătoarea tot din Făgăraș Botta Anna, pensionată în toamna trecută 1913 are pensiune de 4772 cor.!!

Aș putea să mai amintesc asemenea cazuri, dar cred că sunt cunoscute iubitorilor colegi; și ceea ce sa întâmplat mai ales cu

noi învățătorii din comitatul Făgărașului, — bătuți de Dumnezeu sub oblăduirea făimosului Szabó Elemér — nu cred să se mai fi întâmplat în alt comitat! Dovadă: în comitatul Făgărașului suntem azi nu mai puțin ca 50 învățători și 20 văduve de învățători pensionați, dintre cari unii ca George Bucu, din Rucăr, băiat tânăr abia trecut de 30 de ani, dar înzădar! Dl Szabó Elemér la trimese la pensie, căci nu-i făcea pe plac!!!

La toate acestea oare ce am făcut noi învățătorii români pensionați în interesul nostru propriu și al familiilor noastre numeroase, ajunse acușia pe drumuri? Răspunsul: Nimic! absolut nimic! ne-am dat legați de mâni și de picioare! Am așteptat — vorba românului — ca alții să ne scoată castanele din foc! Și ce vedem! Iată iubitorii noștri colegi din comitatul Trencsén, sprijiniți și încurajați de colegii pensionați și — în activitate încă — din comitatul Heves, ne aprind felinarul! și ne chiamă la olaltă ca să cerem și noi în ciasul al doisprăzecelea ce e al nostru, ce ni-se compete. „Urcarea modestei noastre pensiuni, despăgubirea chiriei de locuit și bilet de jumătate pe calea ferată“.

Sus amintiții colegi în frunte cu veteranul Kis Mihály învățător pensionat în Trencsén, prin hârtia dela 10 Noemvrie 1913 ne roagă și reacearcă, ca din fiecare comitat să se înainteze la Inaltul Ministru de culte, cerere în numele tuturor învățătorilor din comitat în acest scop, ba ne trimite chiar și formular de rugare și toate înviațiunile de lipsă. Nu știu întrucât vor fi dat ascultare rugării din chestie iubitorii colegii din alte comitate, noi însă învățătorii români pensionați din comitatul Făgărașului îndată după primirea invitării ne-am întrunit în ședință în 2 Decemvrie 1913 am luat concluz și în 19 Decemvrie am și înaintat două rugări la Inaltul Ministru de culte și anume; una din partea învățătorilor pensionați dela școlile comunale, și una din partea învățătorilor dela școlile confesionale.

În scrisoarea sa din 28 Ianuarie a. c. colegul Kis Mihály — sufletul mișcării — ne comunică, că s'au așternut până atunci din 36 comitate 50 rugări, însă din comitatele: Brașov, Sibiiu, Târnava mare, Târnava mică, Alba de jos, Udorheiu și Treiscaune, — necunoscând nici un nume de învățător pensionat și neputându-se adresa cu rugare — nu s'au înaintat încă rugări la locul competent.

Ar fi regretabil când s'ar afla între noi colegi suferinzi și renitenți, să nu uităm însă cum ne chiamă colegii noștri din slovacime — striviți și strămtorați ca și noi — Kis Mihály, Szenderey Nándor și Brzoboháty János în scrisoarea lor dela Septemvrie 1913: — „fel tehát kedves testvéreink! sorra-kozzunk!“

Glasul lor nu e glas de „Sirenă“ ci e glasul nostru al tuturor învățătorilor pensionați, din iubita noastră țară, cari trăim sub ruginita lege din 1875 și pentru a cărei învoire trebuie, — acum mai mult ca totdeauna — să luptăm dela cel dintâiu până la cel din urmă cerând revizuirea ei.

Scritorul acestor rânduri am aflat cu cale a mă adresa cu această scrisoare cătră toți iubitorii colegi pensionați din întreaga țară și special cătră cei din comitatele: Brașov, Sibiiu, Târnava mare și mică, Udorheiu și Treiscaune, rugându-i ca: cât mai

curând să grăbească cu așternerea aștorfel de rugări¹⁾ la Înaltul ministru de culte, iar după așternere să avizeze pe colegul nostru Kis Mihály, învăț. penz. în Trencsén, care are mâna-i toată afacerea. E timpul suprem să ne arătăm vrednici de ceea ce merităm. Sus inimile! Unul ca unul să ne grupăm în jurul fraților slovaci, cari ne chiamă la luptă pentru dobândirea dreptului ce ni-se compete²⁾.

Cu onoare și salutare colegială.

Făgăraș, luna Febr. 1914.

Andrieu Stroia,
inv. pensionat.

Diverse.

Cardinali noi. Din Roma să anunță: În consistorul cel mai apropiat, care se va ține în prima săptămână a lunii Aprilie, primatele dela Strigon și arhiepiscopul din Viena, vor fi promovați la dignitatea de cardinali.

Inmulțirea ministerelor române. Din București să anunță: Guvernul are de gând să înființeze două ministere nouă: al sănătății publice și al poștelor, telegrafelor și telefoanelor.

De asemenea se vor înființa trei subsecretariate de stat: la interne, la culte și la finanțe.

Sărbătorirea poetului O. Goga. Poetul O. Goga, a cărui piesă intitulată „Domnul notar“ s'a jucat la teatrul național din București cu mare succes. Ii s'au făcut mari sărbătoriri din partea pretinilor și admiratorilor lui. Dl. Bogdan-Duică, directorul liceului Mihai Viteazul a organizat un splendid banchet la care au participat peste două sute de persoane. Intre toastele, cari s'au rostit sunt remarcabile a P. C. Arhiman-dit Iuliu Scriban, care a închinat primul toast pentru M. S. Regele Carol, președintele societății scriitorilor români, Dr. Diamandi pentru M. S. Regina Elisaveta. Au urmat apoi o serie lungă de toaste. Pe urmă poetul adânc emoționat, a mulțumit pentru neobișnuita manifestație de simpatie, fiind mângâiat, că a putut să prezinte pe scena teatrului național un mic tablou din viața noastră ardelenescă.

Conspirație militară în contra regelui Serbiei. Din Belgrad sa anunță: S'a descoperit o conspirație militară în contra regelui Petru al cărui scop era să forțeze pe rege să abdică de tron. Șasă ofițeri și doi deputați au fost arestați. Circulă zvonul, că principele moștenitor Alexandru nu este străin de aceasta conspirație.

Patimile și moartea dlui Hristos. Asupra Seriei articolelor, ce apar în foiața „Unirii“ cu titlul de mai sus, atragem atenția preoțimei noastre. Sunt tot atâtea învățături adânci, pe cari preoții le pot aplica cu succes deosebit în predicele lor din acest sfânt și mare post.

Lupta Croaților în contra expropriării țărmurilor mării. Partidul opozițional croat a pornit o luptă vehementă în contra proiectului de lege despre exproprierea țărmurilor mării.

¹⁾ Subscrisul sunt gata a trimite ori și cărui coleg formular de rugare precum și înviațiunile de lipsă.

²⁾ Rog respectuos toate ziarele noastre, cari țin la ameliorarea soartei noastre a presta 5 mii de învăț. pensionați să binevoiască a publica această scrisoare.

Adunarea de protestare s'a ținut în Susak Duminecă la orele 3 d. a. la care au participat ca la 5 mii de oameni sosiți cu 3 corăbii din toate părțile Croației. În urma agitației făcută în popor, administrația a oprit ținerea adunării, dar la intervenția deputaților croați adunarea s'a ținut, sub controla autorităților și a unui mare număr de jandarmi și polițiști. Aproape toți vorbitorii au accentuat, că „Ungaria vrea să despoaie pe cetățenii Croației cu forța de proprietățile lor, iar preotul Urcsetics a declarat, că în fața forței statului ungar, preoțimea croată încă va lua partea sa la luptă cu toate puterile. Adunarea s'a sfârșit cu un proiect de rezoluțiune prezentat de deputatul Supilo în care se spune că: „în proiectul de expropriere se vede știrbirea autonomiei națiunii croate, și dacă Coroana nu va retrage acest proiect de lege, în Croația se va proclama revoluția“. Proiectul a fost primit de adunare cu unanimitate. Adunarea s'a sfârșit la orele 7 seara, ca la 2000 oameni s'au îndreptat spre Fiume, ca să facă demonstrații. La podul dela Susak, în calea mulțimii s'a postat jendarmaria și poliția, care i-a oprit de a mai înainta, și reîntorcându-se în Susak au spart ferestrele maghiarilor deacolo cântând și strigând: „Al nostru e acest țărmur al mării! În lături, Maghiarilor!“

Fondul flotel naționale până la 1 Martie 1914. Comitetul flotei naționale ne comunică că totalul general strâns pentru acest fond se ridică în limita sumei de lei 2,606,749 bani 6.

Procesul spionilor ruși. Cea mai nouă senzație a zilei e, pertractarea ce decurge la un tribunal, în afacerea spionajului alor 9 bărbați și femei, cari în jumătatea primă a anului 1912 au fost trimiși de statul major rus în Austria și cu deosebire în Galizia, cu îndrumarea ca să spioneze mișcările trupelor mobilizate, iar rapoartele să le trimită în Lipsca la adresa lui Paul Petroff, care le transmitea la Varșovia. Acești spioni din ne precauțiune au fost descoperiți și predați justiției.

E interesant, că în îndrumările date, spionii trebuiau să pună mâna pe fotografiile ofițerilor din statul major austro-ungar, și întru cât se poate portretul luat mai în urmă. Se prevede că pertractarea va dura întreagă săptămâna, deoarece materialul acuzei e foarte vast.

Al zecelea spion rus *Covinszki* student universitar, care a spionat în favorul Rusiei a fost judecat de tribunal la 4 ani temniță grea.

Călugăr și profesor de teologie sârb deținut la granița austro-ungară. Ziarele din Belgrad atacă vehement autoritățile ungare, pentru deținerea călugărului și profesorului de teologie dr. Nicolae Velirimovics, care deși a avut pașaport în regulă a fost deținut de poliția de graniță la Zimony. Ziarele sârbești văd în acest procedeu, vătămarea dreptului de călătorie internațional, care și cu alte ocazii nu a fost respectat de autoritățile ungare.

Furtuni violente în Franța. Pe coastele franceze a bătuit o violentă furtună, care a pricinuit mari stricăciuni. În unele locuri, valurile mării au inundat țărmul pe o distanță de 500 metri. La Druhi și în alte localități balneare au fost distruse mai multe case. La Paris apele Senei s'au urcat cu 16 centimetri.

Arestarea unui periculos anarhist rus. Primejdiosul și mult căutatul anarhist rus Alesandru Pawlow a fost prins și arestat de 2 detectivi ruși în Üszküb la locuința unui inginer. Acest anarhist a fost destinat de adunarea anarhistă ținută în Danemarca, să asasineze pe Țarul Rusiei, din care cauză a fost urmărit în toată Europa, până când în sfârșit aflând că se află în Serbia la Üszküb a fost prins și arestat. Inginerul la care a fost găsit anarhistul încă a fost deținut, dar dovedindu-se nevinovăția a fost pus în libertate. Autoritățile sârbești fiind vorba de un anarhist, l'au predat poliției rusești.

Scumpirea săpunului. Săpunarii din Budapesta de nou cartelați, și-au început activitatea prin ridicarea prețului la săpun, care s'a scumpit per m/m cu 2 coroane.

Cătarău la Hajdudorog. Din Dobrițin să anunță: Pe urma atentatului dela Dobrițin, poliției i-a succes a face noi descoperiri. S'a stabilit, că în 9 Ianuarie a. c. Cătarău a călătorit la Hajdudorog și a descins la otelul lui Grünstein Béla. Cătarău a convorbit cu otelitul despre episcopia de Hajdudorog, interesându-se cu deosebire despre persoanele, cari sunt în legături mai deaproape cu episcopul. Asemenea s'a mai informat și despre aceea, dacă episcopul Miklosy are obiceiul să vină pe la Hajdudorog. Poliția a arătat otelierului fotografia lui Cătarău, din care a recunoscut pe atentatorul, musafirul otelului său.

Necrolog. † *Elena Breban* născ. *Roman de Jugastră*, a repausat în Domnul în 14 Martie st. n. a. c. în anul al 45-lea al vieții sale și al 28-lea al căsătoriei sale fericite în Cecărlău.

Odihnească în pace!

Posta Redacțiunii.

V. M. Bidu. Cu procurarea de vase și ornate sacre adresează-te cu toată încrederea Clarisimului D. dr. Victor Macaveiu, prof. de teologie și Rectorul Internatului de băeți din Blaj.

Sălăgeanul. Ne bucurăm de munca săvârșită de cei chemați și le gratulăm și noi la succesul avut cu instruirea analfabeților. Fie-le destulă recompensă: *mângâierea datorinții împlinite*. După-ce însuși Dta Ți recunoști „*necompetența*“ de a judeca *trecutul* unui preot bătrân, care a *pătorsit 55 ani*, cu atât mai puțin o putem face noi.

Se vinde

din mână liberă în Blaj o casă de piatră nouă și foarte sănătoasă, — cu cele mai favorabile condițiuni.

Pentru informațiuni a se adresa:

(14) 2—3

Augustin Coltor.
Blaj—Balázsaiva.

Sirolin
„Roche“
Recomandat de medici în toate
îmbolnăvirile Organelor de respirație
In morhuri de plămâni,
Cataruri bronchiale,
Tusă convulsivă,
Scrofuloza copiilor.
Se află în toate Apotecele
cu 4 Coroane sticla.

Partea Literară.

Vizitație canonică în Maramurăș.

27 Iunie — 24 Iulie 1913.

(Continuare).

Cu aceste ocazii din Bârseana și-au dovedit nobilitatea la anul 1752 familiile: Bârsan (1408), Rad, Hodor (1491), Nemeș (1450), Pap alias Petrișor (1673). În anii 1763—1768 familia: Corul (1326). Numărul închis în parantese însemnează anul documentului, la care s'au provocat producții¹⁾.

Dintre familiile cu numele Pop sunt azi 46 familii, Bârsan 27, Hodor 14, Rad 11, Cora și nu Corul 11, Nemeș 4 familii. Mai snt apoi nume de familii ca: Gaja, Vancia, Ilieș, Ivaniuc, Gerheș, Petrovay, Varga, Cudrits, Rednic, Ștefanca, Roșca, Pasca, Ossan, Gott, Bogeia, Corneștean, Borodi, Bódea, Batin, Covats, Ofrim, Anca, Dunca, Pipoș, Stopej, Roman, Ivanciuc, Dudas, Apan, Ursu, Habago, Mirza, Moldovan, Michnea, Verdeș, Lendel, Petreus, Borodi, Dusinszky, Bercia, Bologa, Jura, Rus, Muntean, Faur, Băiaș, Morăreci, Man, Husar, Birle, Kókényesdy, Borca, Ardelean, Draguș, Morar, Boris, Boilă, Bolocsa, Bleda, Bud, Tibil, Fidrits, Voda, Oros, Stirb, Gavriș, Hotea, Tăut, Unguran, Olar, Culciar, Botta, Hrici, Ilniczky, Petrica, Alb, Cocian, Maran, Bodea, Dauciu, Marchiș, Păcaș, Botiș, Sido, Todoran, Mihalca, Petricean, Fedenuc, Condrac, Bolbos, Tipas, Rac, Uliciu, Urda, Crișmar, Cziple, Valean, Butean, Firizan, Hrincea, Stan, Popan, Gott, Frățilă, Bodnar, Nan etc.

Dintre aceștia Petru Cora cu soția Anuța Ardelean au 8 prunci. Unuia îi zic Sándor. Gavrilă Moldovan cu Irina Moldovan 8, I. Petrovay cu Maria Nemeș 7, I. Roșca cu Ana Bodea 7, Vasalie Oros cu Ioana Stirb 7, Ioan Lendel cu Maria Ștefanca 7, Mihai Nan cu Doca Hodor 7, Vasalia Bârsan cu Marișca Pop 7, Nuțu Apan cu Anuța Pop 7, Iuon Goja cu Maria Oros 7, Văduva lui Toader Goja 7, Petru Jura cu Palaguța Faur 7, Petru Ilieș cu Maaricuța Moldovan 7, Vasile Petrican, cu Marie Moldovan 7, Vasalie Morar cu Irina Vancea 7, Teodor Pop cu Anuța Crețiu 7 prunci. Câte 6 prunci 23 familii. Celelalte mai mult 1—3.

Numărul locuitorilor. Starea materială culturală.

Numărul credincioșilor după conscrierea preotului de datul 9 Iunie 1913 e 2808. Dintre aceștia sunt 1455 prunci neașezați, de sine stătători. Obligați la școala de toate zilele se arată 143, iar la cea repetițională 26. Aceste date din urmă nu par probabile în proporție cu numărul tuturor pruncilor. În statistica oficioasă din 1910 se arată 514 prunci dela 6—11 ani și 242 dela 12—14 ani. Ori cât de spornici să fie Evreii, tot nu pot să aibă $\frac{2}{3}$ din pruncii din Bârsana. Alcum prea spornici nu par nici ei, căci în statistica oficioasă din 1910 se arată 510, iar preotul acum amintește tot 510. Va fi puțină greșală și aici. Dintre Evrei 504 se mărturisesc de nemți (?) De religione or.-catolică au fost 2833, dintre cari 1 era rutean, 2795 Români, iar 37 gr.-catolici, se mărturiseau de Maghiari sau alte limbi. Se arată anume 17 rom.-catolici, 2 reformați, 6 izraeliți și 37 gr.-catolici, cari după

naționalitate se repartisează astfel, că se arată 37 Maghiari și 25 de alte limbi. Nu te poți orienta, care unde a trecut. Numărul total al sufletelor era 3362. Dintre aceștia știau ungurește 241, iar a scrie și ceti 427. Locuiau toți în 738 case, aproape exclusiv din lemn și nevăruite, ca în întreg Maramurășul. — E interesant, că după conscrierea preotului în 1913 e o decreștere de 25 suflete gr.-cat. față de 2833 din 1910.

Hotarul comunei e de 10.725 jughere catastrale 371 st.□. Din aceste sunt în mâna Evreilor 1203 jug. 633 st.□, iar în a Românilor gr.-cat. 9521 jughere 1338 st.□. Multe proprietăți însă, cari în cartea funduară sunt pe numele Românilor, sunt împignorate la Evrei. Mărimea acestora nu se poate determina acurat.

Poporul român din Bârsana trăește în raport cu satele din jur între împrejurări materiale destul de regulate. În cei 8 ani din urmă însă fiind conducătorul spiritual al comunei, notarul evreu, Stössel, s'au înmulțit aruncurile, dările, așa că poporul va simți povara alor 8 ani trecuți încă vre-o 5—6 ani înainte. Oamenii fără ceva proprietate de pământ sunt puțini. Omul cel mai avut din comune e judele comunal Vasile Ilniczky, a cărui avere valorează cam 240.000 cor. Locuitorii se ocupă cu agricultura și prăsirea vitelor. Aceasta din urmă a stagnat în cei 5 ani din urmă în urma administrării rele a pășunii composoratorului. Acum s'a organizat din nou și e speranță, că va avea influință bună și asupra prăsirii vitelor. — Cu industria de casă nu se ocupă sistematic, dar femeile, ca peste tot în Maramurăș, pregătesc covoare de lână foarte frumoase și prețioase. Durere numai, că n'au ocazie să-și valorizeze aceste lucruri de mână. Ce folos neprețuit ar face o reuniune în acest scop!

În privința culturală ar fi multe de dorit. Nici școala confesională cu o putere didactică, nici cea de stat cu 4 puteri didactice nu arată rezultate îndestulitoare. În vara trecută a sistemizat inspectoratul un asil de vară, dar fiind Bârsana prea împrăștiată nu poate concentra toți pruncii.

Cu o săptămână mai târziu în 13 Iulie locuitorii din Bârsana au fost supuși unei grele încercări a sortii prin revărsarea apei. Păraiele «Valea caselor» și «Valea muntelui» au esundat în urma unei rupei de nor încând în undele lor 3 mueri și 3 prunci. Au nimic total apoi 10 case de locuit și 97 superedificate alor 64 proprietari, au sticat 18 case și 38 superedificate. Paguba cauzată în edificii, unelte de casă, vite, s'a statorit oficios în 25.096 cor.; în produsele de pe câmp, și încă de pe 739 jughere catastrale 83.400 cor., iar prețul pământului fructifer nimic total prin esundare 93.391 cor. Așa paguba întreagă a unei esundări se ridică la 201.887 cor. Pentru ajutorarea celor păgubiți atât de mult ministrul de interne a asigurat 1500 cor., iar expozitura reg. ung. pentru părțile muntoase 150 măji metrice, de cucuruz cu preț redus *pe bani gata*. Fiind și altcum anul slab, prețul vitelor redus locuitorii năpustiți au să lupte cu cea mai mare mizerie.

După lovitura sortii se proiectează acum regularea Izei și a păraielor amintite.

(Va urma).

Dr. V. Moldovan.

¹⁾ Idem ibidem.

BIBLIOGRAFIE.

A apărut:

Stenograful român: În tipografia Flacăra din București a apărut cu 1 Martie a. c. Nrul prim din revista cu titlul de mai sus, redactată de d. Nicolae Benchea profesor diplomat de stenografie. D. Benchea este originar din Cornățel (com. Sibiului) și ne bucurăm că redactarea acestei prime reviste stenografice (sistem Gabelsberger) se datorește unui ardelean. Din introducere reținem următoarele:

Scopul acestei prime reviste de stenografie în România, sistem Gabelsberger, este învățarea, deprinderea, răspândirea și cultivarea științifică a stenografiei.

Cum însă stenografia Gabelsberger până acum n'a fost cunoscută aici în România, cu atât mai mult se vor afla aderenții, care stenografie mai escelează față de celelalte și prin vocalizațiunea ei minunată trăsăturile caracteristice ale scrierii obișnuite încât pentru studiarea ei se cere prea puțină osteneală.

Avantajoașă fiind față de celelalte sisteme și prin felul de a stenografia cu unele și aceleaș litere și în alte limbi străine, să și explică înțelesul sistemului și răspândirea lui generală la toate popoarele civilizate.

Prin revista de față să dă posibilitatea ori și căruia să învețe această știință, singuri fără profesor, căci această revistă pe lângă tratarea diferitelor chestii stenografice, principalul îl are în lecțiunile cari se vor da cu semne stenografice, astfel încât să mulțumească pe toți acei binevoitori aderenți ai stenografiei Gabelsberger.

Apariția unei reviste stenografice se așteaptă la noi de mult. Sperăm că publicul interesat o va primi bine, iar liceele îi vor da atenția, care i-se cuvine.

Despre conjurația lui Catilina de C. Sallustius. Caius Crispus Sallustius, plebeu din Amiterna, a ocupat demnități înalte în statul roman și a ajuns unul din cei mai mari scriitori ai Romanilor. Numele său — între alte opere — este legat și de lucrarea a cărei traducere în românește formează numărul 890 din „Biblioteca pentru toți”, — Despre conjurația lui Catilina. E una din lucrările cele mai de seamă ale lui Sallustius aceasta lucrare, în care vedem descrierea amănunțită a unei răzvrătiri, care se plămădește, la Roma, izbucnește și e înăbușită, — răzvrătire al cărei erou e vestitul Catilina.

Conjurația lui Catilina formează pentru școlari (în al căror program se cere) ca și pentru toți iubitorii de cultură, în general unul din cele mai interesante numere din „Biblioteca pentru toți”.

Traducerea poate fi pusă la îndemâna tuturor și prin interesul cuprinsului și ieftinătatea prețului care e 30 bani.

Catalogul cu peste 900 numere și-l poate procura gratis oricine dela orice librărie, sau de la Librăria editoare Alcalay & Co. Calea Victoriei 37, București.

Farmacista. Nuvele și schițe. Acesta e titlul volumului ce formează No. 895 din „Biblioteca pentru toți”. Autorul e Anton Cehov, unul dintre cei mai mari scriitori ai Rusiei de azi. Dintre scriitorii noștri se

poate compara cu nemuritorul Caragiale. Același fin și profund psiholog, același incisiv și sarcastic stilist. În nuvelele sale, cari, ca lungime, par mai mult niște schițe, acest scriitor de o reputație mondială — analizează și ironează toate păcatele claselor sociale din Rusia.

Volumul cuprinde câteva din cele mai isbutite schițe ale acestui fruntaș al literaturii ruse.

Traducerea, îngrijită, e făcută după original.

Se poate cere dela orice librărie, cum și de la librăria editoare Alcalay & Co. Calea Victoriei 37, București.

Sigile conform cercularului consistorial 1408/1914.

1. Sigil pentru școala primară . . .	3-20
1. ” ” ” de repetiție . . .	3-20
1. Perină pentru sigile . . .	1—
1. Sticlă negreală . . .	—28
1. Șipet (cutia pentru sigile) . . .	3-20
- (Când se comandă șipetul numai e nevoie de perină).

Librăria seminarială, Blaj.

Proprietar, editor: **Vasile Moldovan.**

Redactor responsabil: **Augustin Gruția.**

Iconostase.

La subscribul se află — ocașional — spre vânzare toate chipurile de lipsă pentru trei Iconostase. Doue Iconostase de format mai mic, cu 4 chipuri principali, 6 de serbători, 12 cu Apostolii, 1 Cina cea de taină, 1 sf. Treime și 1 Restignire. — Iconostasul cel mare constă din totatătea chipuri, lângă cari se mai adaug: 1 Dzeu Tatăl, 12 Profeti, 2 chipuri pentru ușile laterali, 2 pentru ușa principală și 1 Bunavestire.

Toate executate în stil bizantin, pe fond de aur veritabil. La dorință efeptuiesc și lucrul de lemn.

A. W. Zeiler

pictor academic în
Blaj (Balázsfalva).

(14) 1—10

Înainte de ce ai cumpăra

Altoi de viță de vie,

VIN

Pomi, ori arbori de decor,

cere în interesul propriu Prețurentul nostru ilustrat, care conține pentru ori și cine multe lucruri folositoare.

ADRESA: **Sücs Sándor fia**

szőlőoltványtelep és bortermelő részv.-társ.

BIHARDIÓSZEG.

(70) 13—16

De vânzare

20.000 bucăți de

ROZE

cu tulpini înalte se află mai aproape și eftine la

Fischer & Co.

școală de pomi și de viță de vie în Nagyenyed.

Paturi de fer,

de aramă și jumătate aramă, paturi de copii, zături de căruță, sicrie de noapte, closete pentru odăi, spălător, stativ de haine, cuiere, cluscă pentru șoareci și cloțani, matrațe pe coarde și sârmă de oțel, așezate pe rame de lemn și fer, perdele și cadre de aramă, țesături de drot, paravane pentru cuptoare, ținătoare de cărbuni și lemne, vătrae, lopeți și alte unelte pentru focărit, dimpreună cu stativ, pat-canape de fer contractabile, dimpreună cu saltea de sârmă, divanuri scl. Aranjamente de hotel, spitale, restaurante, de grădini scl. liferează în prețul cel mai moderat

Garai Károly

pregătitor de mobile de fer și aramă în

A R A D.

(66) 15—52

Cel mai bun izvor de comandat viță de vie cu rădăcină sau netede, ca

Berlandieri Riparia Teleki

cum și soiuri de plantațiuni cu rădăcină este

Administrația de viticultură

TELEKI ZSIGMOND

în Villány (Comit. Baranya)

Cereți Catalogul nostru cel mare, ilustrat.

(3) 8—10

Viță americană altoită

precum și viță americană pentru altoit, cu și fără rădăcini, în diferite varietăți, furnizează renumita și de mulți ani recunoscută ca cea mai de încredere pepinieră.

FR. CASPARI

Medias—Medgyes. [Nagyküküllő vm.]

Serviciu conștiințios. Soiuri garantate.

Catalog se trimite la cerere gratis și franco.

În catalog sunt publicate mai multe scrisori de mulțumire, primite din toate părțile țării, astiel, că înainte de a face comanda, oricine poate cere informațiuni în scris sau verbal dela dnii proprietari, cari mi-au trimis acele scrisori și se pot convinge astfel de absoluta încredere, ce o pot avea în firma de mai sus.

[12] 14—20

A eșit de sub tipar:

Regulament pentru organizarea învățământului în școlile primare din Arhidieceza gr.-cat. română.

Se află de vânzare la *Librăria Seminarială din Blaj.* Prețul 2 cor.

Weiner Mátyás.

Prăvălie de modă,
Budapest, Adrássy-út 5.

avizează cu respect pe clienții săi din
aprofundă că și-a gătit

**marea colecție de mostre
pentru stofele de primăvară
și de vară și a început cu spedarea.**

Colecția mea de stofe
cuprinde toate novitățile de lână
și pentru spălat, ce se obișnuiesc
mai ales în moda de astăzi.

Binevoii a cere pe
o **cartă postală mustre de
stofă** și Vi-se trimite gratis și
franco.

Stofe de o culoare de lățime dublă, dela	Cor. 1'96—11'—
Stofe colorate și cottlein	> 3'00—10'—
> crep și broche de lână	> 2'00—6'—
> pepita și carit	> 2'50—6'50
> pentru capot și bluze	> 1'50—4'50
Pânzături eponge, crepone, și tot soiul de novități de spălat	> —58—5'50
Zefir pentru cămeși și pânze pentru albituri	> —70—2'50
Cretone, ce-și țin culoarea și delain de spălat	> —36—1'—
Bluze de crepe și grenadin în fazele cele mai cu șic	> 3'50—5'50
Bluze cusute cu motive ori- ginale românești	> 12'80
Jupoane de clott de mătăasă	> 2'50—3'80

(15) 1—4.

Balsamul apotecarului A. Thierry

e un mijloc neîntrecut la boale de plămâni și de piept, moderază
catarul, oprește flegma, ușurează durerile tusei. Are efect escent
la aprindere de gât, răgușeală și la boale de gât, friguri, în deosebi
sgârșiri în stomac și colică. Vindecă boalele genitale și hemoroide,
corăță rărunții și întărește apetitul și mistuirea. Servește tare bine
contra durerilor de dinți, a dinților găuși, contra mirosului de gură și
și alte boale de dinți și de gură, încetează mirosul provenit din gură
sau stomac. Mijloc bun contra limbricilor. Vindecă tot felul de răni,
orbanț, beșici provenite din ferbințeli, buboane, buburuze, răni prove-
nite din arsură, membre degerate, sgrăbunțe, bube ce-au eșit pe piele
dureri de urechi etc. Să nu lipsească din nici o familie, în deosebi când
bântuie epidemii de influență, holeră și alte epidemii. Scrie la:

**A. THIERRY, apotecă la Ingerul păzitor
în Pregrada bei Rohitsch.**

12 sticle mici sau 6 mari, ori 1 sticlă mare specială 5'60 K.
La comande mai mari e prețul mult mai ieftin.

Singură veritabilă ALIFIE-CENTIFOLIA a lui THIERRY

impiedecă și oprește inveninarea sângelui. Face de prisos operațiile. Se
folosește: la femei cari lăptează, la pornirea laptelui, împotriva împetrii
pieptului, la orbanț, inflamație de picioare sau de os, răni, picioare umflate
și la **măncarea osului**; apoi la răni de sabie, împunsături, împuscături,
tăieturi și sdruncinări, precum și la înlăturarea din corpa obiectelor străine,
ca: sticlă, țanduri, pietriș, alice, spini etc., la tot felul de umfături, răni,
carbunc, chiar și la **cancer (rac)**; la negei pe mâni sau la picioare, beșici,
răni la picioare, răni de arsuri, la slăbire provenită din zăcut mult, beșici de sânge, curgeri
de urechi etc. etc.

2 cutii costă cor. 3'60, pe lângă trimiterea înainte a banilor sau cu ramburs.
Se capătă la apotecarul **Török József**, în Budapesta precum și la mai multe
farmacii din țară. En gros se află la drogeriile: **Thalmayer și Seitz, Erezii
Hochmeister și Frații Radanovits** în Budapesta. Unde nu e deposit, să se
comande direct dela:

**A. THIERRY, Apoteca la Ingerul păzitor în PREGRADA
(lângă Rohitsch-Sauerbrunn). (70) 22—25.**

Institut de asigurare ardelean

„Transsylvania“

SIBIU

Strada Cisnădiei 1—5. Edificiile proprii.
recomandă

Asigurări împotriva focului

pentru edificii, recolte, mărfuri, mașini, mo-
bile etc. în condiții avantajoase și cu
premiu ieftin.

Asigurări pe viață

(pentru preoți și învățători confesionali romani
gr.-cat. avantajii deosebite) pe cazul morții cu
termin fix, cu plătire simplă sau dublă a capitalului, asig-
urări de penziune și de participare la câștig, asig. de zestre
și asig. populare pe spese de înmormântare. Mai departe
contra accidentelor, infracției (furt prin spargere) asig.
p. pagube la apaducte.

Sumele plătite pentru pagube de foc până la sinea anului 1912	K. 5,456,645'67
Capitale asigurate pe viață achitate	5,458,689'48
Starca asigurarilor cu sfârșitul anului 1912	foc „ 183,667,241'— viață „ 11,740,710'—
Fonduri de întemeiere și de rezervă	cor. 2.603,400'—

Prospecte și informații se dau gratuit în
birourile Direcțiunii și la toți agenții.

Persoane versate în achiziții cu cercuri bune de
cunoștință se primesc în condiții favorabile în
serviciul institutului.

(8) 24—?

La expozițiunea milenară din Budapesta dela 1896
premiat cu medalia cea mare.

Turnătorie de clopot și fabrica de scaune de fier pentru
clopote a lui

Antoniou Novotny

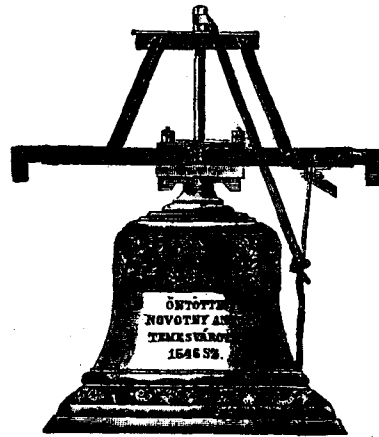
în Timișoara-Fabric 43, 40—52

se recomandă spre pregătirea clopotelor
nouă, pe cum la turnarea de nou a clo-
potelor stricate, mai departe spre facerea
de clopote întregi armonioasă, pe lângă
garanție pe mai mulți ani, provăzute cu
adjusturi de fier bătut, construite spre a
le întoarce cu ușurință în ori ce parte,
indată ce clopotele sunt bătute de u-
latură prin aceea ce sunt mântuite de
crepare. — Cu deosebire recomand

clopotele găurite

de mine inventate și mai de
multe ori premiate, cari sunt
provăzute în partea superioară —
ca violina — cu găuri după figura
S și pentru aceea au ton mai in-
tensiv, mai limpede, mai plăcut
și cu vibrarea mai voluminoasă,
decât cele de sistem vechiu, așa
că un clopot patent de 327 kg.
este egal în tonul unui clopot
de 461 kg. făcut după sistemul
vechiu. Mai departe se recomandă
spre facerea scaunelor de fier
bătut, de sine stătătoare, —
spre preadjustarea clopotelor
vechi cu adjustarea de fier
bătut — ca și spre turnarea de
toaca de metal.

Prețcuranturi ilustrate se trimit la cerere gratuit și franco.